

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TRUMP, MARY L.

**Prea mult și niciodată destul : cum a creat familia
mea cel mai periculos om din lume / Mary L. Trump.**

- București : Bookzone, 2020

ISBN 978-606-9008-94-2

929

32

Grafician copertă: Maria Stoian
Traducător: Maria I. Dosei
Redactor: Anca Petrescu
Corector: Ioana Barbu
Tehnoredactor: Alexandra Cătuneanu

© Bookzone 2020, pentru prezenta ediție
Toate drepturile rezervate pentru limba română.
Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi stocată
sau reprodusă fără acordul editurii.

Editura Bookzone

Șoseaua Berceni nr. 104, sector 4, București

Comenzi și informații:

Telefon: +40 774 091.579; +40 770 584.429

E-mail: office@bookzone.ro

www.bookzone.ro

Mary L. Trump

**PREA MULT ȘI
NICIODATĂ DESTUL**

**CUM A CREAT FAMILIA MEA
CEL MAI PERICULOS OM DIN LUME**

Bookzone
BUCUREȘTI, 2020

CUPRINS

Notele autorului	11
Prolog	13

PARTEA ÎNTÂI

TOTUL S-A NĂSCUT DIN CRUZIME	37
CAPITOLUL 1 Casa cu C mare	39
CAPITOLUL 2 Fiul cel mare	63
CAPITOLUL 3 Eu-sunt-Donald	73
CAPITOLUL 4 Aripi frânte	89

PARTEA A DOUA

DE PARTEA GREȘITĂ A LUMII	101
CAPITOLUL 5 La pământ	103
CAPITOLUL 6 Învingători și perdanți	115
CAPITOLUL 7 Linii paralele	125
CAPITOLUL 8 Viteză cosmică	149

PARTEA A TREIA

FUM ȘI OGLINZI	179
CAPITOLUL 9 Arta de a te lăsa salvat	181
CAPITOLUL 10 Întunericul se lasă încet	211
CAPITOLUL 11 Banii vorbesc	227
CAPITOLUL 12 Dezastrul	237

PARTEA A PATRA .RO

CEA MAI PROASTĂ INVESTIȚIE

FĂCUTĂ VREODATĂ 243

CAPITOLUL 13 Când politica
deservește interesul propriu 245

CAPITOLUL 14 Funcționar public
în locuințe publice 263

Epilog: Al zecelea cerc 277

Mulțumiri 283

Dspre autoare 285

Nota autorului

Mare parte a acestei cărți ia naștere din amintirile mele. Cât privește evenimentele la care nu am asistat personal, m-am bazat pe conversații și interviuri, multe dintre ele înregistrate, cu membrii familiei mele, prieteni de familie, vecini și asociați. Am reconstruit unele dialoguri, așa cum mi le-am amintit sau cum mi-au fost povestite. În cazul dialogurilor la persoana întâi, intenția mea a fost să redau esența și nu să citez cuvânt cu cuvânt ce s-a spus. Am recurs, de asemenea, la acte legale, extrase de cont, declarații fiscale, jurnale personale, documente de familie, scrisori, e-mailuri, texturile unor mesaje, fotografii și dosare.

În general, am utilizat surse din presă, cum ar fi investigația ziariștilor David Barstow, Susanne Craig și Russ Buettner, publicată pe 2 octombrie 2018 în *The New York Times*, precum și materiale publicate în *Washington Post*, *Vanity Fair*, *Politico*, pe site-ul web TWA Museum, dar și volumul lui Norman Vincent Peale, *The Power of Positive Thinking*¹. Informațiile privitoare la demolarea parcului de distracție Steeplechase Park provin de pe site-ul Coney Island History Project², din *Brooklyn Paper* și din articolul publicat pe 14 mai 2018 de Dana Schulz, pe site-ul 6sqft.com. Îi mulțumesc profesorului de psihologie Dan P. McAdams pentru tot ce m-a învățat în legătură cu

¹ *Puterea gândirii pozitive*. (n. tr.)

² Proiectul Istoria Insulei Coney (n. tr.)

CAPITOLUL 1

Casa cu C mare

— Tati, lui mami îi curge sânge!

Trăiau în casa bunicilor, *Casa cu C mare*, așa cum i se spunea, de mai puțin de un an și nu se familiarizaseră cu ea încă, mai ales în mijlocul nopții. Maryanne, care avea pe atunci doisprezece ani, și-a găsit mama pe jos, inconștientă, într-una din băile de la etaj, nu baia principală, ci baia pe care ea și sora ei o împărțeau. Podeaua băii era acoperită de sânge. Maryanne se sperie atât de tare, încât trecu peste teama de a-și deranja tatăl și fugi în cealaltă parte a Casei, ca să-l trezească.

Fred se ridică din pat, parcurse holul cu pași repezi și o găsi pe soția sa inconștientă. Cu Maryanne după el, alergă înapoi în dormitor unde avea telefon și făcu un apel.

Deja un om puternic, Fred avea cunoștințe la Spitalul Jamaica. Imediat fu pus în legătură cu cineva care le putea trimite o ambulanță acasă și care se asigura ca cei mai buni medici să îi aștepte când ajungeau la Urgențe. Fred explică situația persoanei de la celălalt capăt al firului cum putu mai bine. Maryanne îl auzi pronunțând cuvântul „menstruație”. Nu știa ce înseamnă și suna ciudat spus de tatăl său.

La scurt timp după ce Mary ajunsese la spital, fu supusă unei hysterectomii de urgență, după ce doctorii au descoperit complicații grave post-partum, rămase nediate diagnosticate după nașterea lui Robert, cu nouă luni înainte. Intervenția chirurgicală a dus la o infecție abdominală și, ulterior, au apărut noi complicații.

Din locul care avea să devină obișnuit, lângă măsura telefonului din bibliotecă, Fred discuta cu unul dintre doctorii lui Mary și, după ce puse receptorul la loc, o chemă pe Maryanne la el.

— Mi-au zis că mama nu va trece cu bine de această noapte, spuse fiicei sale.

Puțin mai târziu, când pleca spre spital, să fie alături de soția sa, îi spuse:

— Să te duci mâine la școală. Te sun, dacă intervine vreo schimbare.

Înțelese ce voise să-i spună: „Te sun, dacă moare”.

Maryanne își petrecu noaptea plângând, singură, la ea în cameră, în vreme ce frații ei mai mici dormeau în paturile lor, fără să aibă habar că se întâmplase o tragedie. A doua zi, se duse la școală, speriată de moarte. Domnul James Dixon, directorul de la Kew-Forest, o școală particulară la care se înscrișese după ce tatăl său intrase în Consiliul de Administrație, veni s-o ia din sala de clasă.

— Te caută cineva la telefon. La mine, la birou.

Maryanne era convinsă că mama ei murise. Merse spre biroul directorului ca spre eșafod. Fetița de doisprezece ani nu se putea gândi decât la faptul că va fi nevoită să aibă grijă de cei patru frați mai mici.

Când ridică receptorul, tatăl său îi spuse simplu:

— Se va face bine.

Mary avea să fie supusă la încă două operații în cursul săptămânii următoare. Supraviețui. Fred făcuse presiune asupra spitalului ca soția sa să fie îngrijită de cei mai buni doctori, ceea ce, probabil, i-a salvat viața. Dar drumul spre refacere fu unul lung.

În cele șase luni care au urmat, Mary intră și ieși continuu din spital. Implicațiile pe termen lung pentru sănătatea ei erau grave. În cele din urmă, se îmbolnăvi de osteoporoză severă din cauza pierderii bruște de estrogen, urmată de îndepărtarea ovarelor și a uterului, o procedură medicală obișnuită, dar adesea inutilă, care se făcea în vremurile acelea. Ca urmare, de cele mai multe ori, ea suferea de dureri atroce cauzate de fracturi spontane la oasele din ce în ce mai fragile.

Dacă suntem norocoși, avem, încă din primele luni de viață, cel puțin un părinte disponibil din punct de vedere emoțional, care se îngrijește în mod constant de nevoile pe care le avem, răspunzând dorinței noastre de atenție. A fi luat în brațe și alintat, a fi se recunoaște sentimentele și calma neliniștile, toate sunt aspecte esențiale în dezvoltarea sănătoasă a copiilor mici. Acest tip de atenție creează un sentiment de siguranță care, ulterior, ne permite să explorăm lumea din jurul nostru fără temeri exagerate sau anxietăți greu de gestionat, deoarece știm că ne putem baza pe susținerea a cel puțin unui părinte.

Oglindirea, procesul prin care un părinte atent reflectă, procesează și apoi răspunde cu empatie sentimentelor copilului, este o altă parte esențială dezvoltării unui copil. În lipsa oglinzirii, copilului i se neagă informații cruciale atât în legătură cu modul în care mintea sa funcționează, cât și asupra modului

în care înțelege lumea. Așa cum atașamentul stabil de părinte poate da naștere unui nivel ridicat al inteligenței emoționale, oglindirea reprezintă sursa din care se naște în copil empatia.

Mary și Fred au fost părinți problematici încă de la început. Bunica mi-a vorbit extrem de rar despre propriii ei părinți sau despre copilăria sa, așa că pot doar specula. Ce știu este că era cea mai mică din zece frați și surori, cu douăzeci și unu de ani mai mică decât cel mai mare dintre copii și cu patru ani mai mică decât cel mai mare dintre copii și cu patru ani mai mică decât penultimul copil. Crescuse într-un mediu mai degrabă neospitalier, la începutul primului deceniu al secolului XX. Nu știu dacă nevoile sale de copil nu fuseseră satisfăcute sau din care alte motive, dar era genul de mamă care se folosea de copiii săi pentru a se alina, în loc să-i aline ea pe ei. Așa că le dăduse atenție când îi convenea ei, nu când aveau ei nevoie. Adesea instabilă și în căutare de atenție, predispusă spre milă de sine și victimizare, s-a pus aproape întotdeauna pe primul loc. Mai ales când era vorba de fiii ei, se comporta de parcă nu putea să facă nimic pentru ei.

În timpul și după operațiile la care era supusă, absența lui Mary, la propriu, dar și din punct de vedere emoțional, a creat un gol în viețile copiilor. Indiferent cât de greu trebuie să fi fost pentru Maryanne, Freddy și Elizabeth, ei erau suficient de mari încât să înțeleagă ce se întâmpla, fiind capabili, într-o anumită măsură, să-și poarte singuri de grijă. Însă impactul a fost cumplit pentru Donald și Robert, care, la vârsta de doi ani și jumătate, respectiv nouă luni, erau cei mai vulnerabili, mai ales că nu aveau pe nimeni altcineva care să umple golul. Menajera care trăia cu ei era, fără îndoială, copleșită de treburile gospodăriei. Bunica din partea tatălui, care trăia în apropiere, le pregătea mesele, dar, ca și fiul ei, era laconică și

lipsită de afecțiune. Când Maryanne nu era la școală, o mare parte din responsabilitatea de a avea grijă de copiii mai mici pica pe ea. (Băiat fiind, lui Freddy nu i se pretindea să o ajute.) Îi îmbăia și îi pregătea de culcare, dar, la doisprezece ani, nu putea face prea multe. Cei cinci copii erau, practic, orfani de mamă.

Și, dacă Mary avea nevoie de atenție, Fred părea a nu avea niciun fel de nevoie emoțională. De fapt, era un sociopat perfect funcțional. Deși neobișnuită, sociopatia nu este rară și afectează trei la sută din populație. Șaptezeci și cinci la sută dintre cei diagnosticați sunt bărbați. Simptomele sociopatiei includ lipsa de empatie, ușurința de a spune minciuni, indiferență față de ce este bine și ce este rău, comportamentul abuziv și lipsa de interes față de drepturile celorlalți. Să crești cu un părinte sociopat, mai ales când nu e nimeni prin apropiere care să diminueze efectele, garantează tulburări severe în modul în care copiii se înțeleg, își reglează emoțiile și, mai ales, modul în care se comportă în lume. Bunica mea nu era pregătită să facă față problemelor cauzate în mariajul lor de cruzime, indiferența și comportamentul autoritar al lui Fred. Lipsa de sentimente umane de care dădea dovadă Fred, rigiditatea sa ca părinte și soț, convingerile sale sexiste - că femeile se nasc inferioare, au făcut-o, probabil, să se simtă neacceptată.

Dat fiind că Mary era absentă din cauza bolii, Fred a devenit, implicit, singurul părinte disponibil, dar ar fi greșit să îl considerăm unul atent și afectuos. Credea cu tărie că nu era treaba lui să se ocupe de copii și continua să muncească douăsprezece ore pe zi, timp de șase zile pe săptămână, la Trump Management, de parcă fiii și fiicele sale ar fi fost în stare să aibă grija lor singuri. Se concentra asupra a ceea ce era important pentru el: compania sa, care devenise o afacere de mare succes și care, la vremea respectivă,

dezvolta Shore Haven și Beach Haven, două proiecte rezidențiale masive din Brooklyn.

Și, din nou, Donald și Robert au avut cel mai mult de suferit din cauza lipsei de interes a lui Fred. Orice comportament al bebelușilor reprezintă o formă de atașament, care are nevoie de un răspuns pozitiv din partea părintelui, un zâmbet pentru a provoca un zâmbet, lacrimi pentru a cere o îmbrățișare. Fred ar fi considerat enervantă orice expresie de afecțiune chiar și în condiții normale, iar Donald și Robert erau, probabil, cei care aveau cea mai mare nevoie, pentru că le lipsea prezența mamei. Absența ei reprezenta o sursă constantă de tulburare. Cu cât își manifestau mai mult dorința de afecțiune, cu atât mai tare îi respingea Fred. Nu-i plăcea să i se pretindă lucruri, iar iritarea cauzată de nevoile emoționale ale copiilor a creat o tensiune periculoasă în casa Trump: comportându-se conform nevoii lor biologice, de copii în căutare de atenție și alinare din partea părinților, cei doi băieței nu făceau altceva decât să provoace furia și indiferența tatălui lor, tocmai la vârsta la care erau cel mai vulnerabili. Astfel, pentru Donald și Robert, „nevoia” a devenit sinonimă cu umilirea, disperarea și deznădejdea. Dat fiind că Fred nu voia să fie deranjat când era acasă, faptul că fiii săi au dezvoltat, într-un fel sau altul, o cale de a nu avea nevoie de nimic, îi ușura existența.

Practic, modul lui Fred de a-și crește copiii a adâncit efectele absenței lui Mary. Prin urmare, copiii s-au izolat nu numai de restul lumii, ci și unul de celălalt. De atunci, copiilor Trump le-a fost din ce în ce mai greu să se simtă solidari cu alte ființe umane, ceea ce reprezintă unul dintre motivele pentru care Freddy a fost abandonat de frații și surorile sale: a-i lua partea sau chiar a-l ajuta ar fi cauzat mânia tatălui lor.

Când Mary s-a îmbolnăvit și Donald a rămas subit fără principala sa sursă de alinare și conexiune umană, nu a rămas nimeni, în afara lui Fred, pe care să poată conta și care să-l ajute să înțeleagă ce se întâmpla. Nevoile lui Donald, de care mama sa nu se ocupa prea mult nici înainte, au fost aproape complet ignorate de tatăl său. Fred a devenit, în mod automat, sursa primară de consolare a lui Donald și tot el reprezenta, probabil, sursa fricii de a nu fi respins, ceea ce l-a pus pe Donald într-o situație intolerabilă: depindea complet de tatăl său, care, cel mai probabil, era și omul de care se temea cel mai tare.

Abuzul asupra copiilor reprezintă, într-un anumit sens, o experiență care poate însemna ori „prea mult”, ori „prea puțin”. Pierzând conexiunea cu mama într-un moment crucial pentru dezvoltarea sa, Donald a experimentat în mod direct versiunea „prea puțin”, ceea ce s-a transformat într-o traumă profundă. Fără niciun avertisment, nevoile sale au rămas fără răspuns, iar temerile și dorințele sale, nealinate. Abandonat de mamă vreme de aproape un an, cu un tată care nu doar că a rămas indiferent la nevoile sale, ci a fost și incapabil să-i ofere siguranță și afecțiune, Donald a suferit privațiuni care l-au marcat pe viață. Trăsăturile de personalitate care au rezultat – narcisism, bullying, grandomanie – au sfârșit prin a atrage, în sfârșit, atenția bunicului, dar nu în sensul de a-și dori să amelioreze ororile anterioare. Crescând, Donald a experimentat și ceea ce reprezintă o „atenție excesivă”, dar la mâna a doua, pentru că, la momentul respectiv, Freddy era favoritul, centrul atenției tatălui lor, cel de la care avea cele mai mari așteptări, dar, care, în mod tăcut, era supus celor mai mari umilințe.

Încă de la început, Fred își stabilise prioritățile în funcție de interesele sale. Grija pe care o dedica fiilor și fiicelor sale reflecta propriile nevoi, nu cele ale

copiilor. Pentru Fred, iubirea nu avea sens și era incapabil să empatizeze cu calvarul lor, iar acestea sunt caracteristici definitorii ale sociopatiei. Pretindea obediență. Atât. Or, copiii nu sunt capabili să facă prea multă diferență între una și alta, iar copiii săi credeau că tatăl lor îi iubea sau că i-ar putea câștiga, cumva, iubirea. Dar știau, de asemenea, chiar dacă numai la nivel subconștient, că „dragostea” tatălui lor, așa cum o trăiau ei, era în întregime condiționată.

Într-o măsură mai mare sau mai mică, Maryanne, Elizabeth și Robert au avut parte de același tratament ca și Donald, pentru că Fred nu era deloc interesat de copii. Fiul său cel mai mare și omonimul său, primea atenția lui Fred doar pentru că era desemnat să ducă mai departe moștenirea tatălui său.

Pentru a face față, Donald a început să dezvolte un sistem de apărare puternic, dar primitiv, marcat de ostilitate crescândă față de ceilalți, de indiferență aparentă la absența mamei sale și la lipsa de grijă a tatălui. Ultimul aspect s-a transformat, în timp, în obișnuință, ceea ce, deși l-a izolat de cele mai grave efecte ale durerii, s-a transformat, inițial, într-o dificultate extremă (devenită, în timp, aș spune, imposibilitate) de a-și simți satisfăcute nevoile emoționale. Pentru că se obișnuise prea mult să se prefacă a nu avea asemenea nevoi. Locul emoțiilor a fost luat de pretenții și de un comportament abuziv, lipsit de respect și agresiv, care i-au fost de folos în momentele acelea, dar care s-au transformat, mai târziu, într-o problemă. Dacă ar fi primit atenția și grija necesare, poate ar fi putut depăși toate acestea. Din nefericire pentru Donald și pentru toți cei aflați în situații similare, acest comportament s-a întărit, devenind parte din personalitatea sa din momentul în care Fred a început să acorde atenție celui de-al doilea fiu al său, gălăgios și dificil. Practic, Donald a descoperit că strategia lui funcționa.

Altfel spus, Fred Trump a validat, încurajat și laudat tot ceea ce îl făcea pe Donald de neubuit, adică rezultatul abuzurilor sale directe.

Mary nu și-a revenit niciodată de tot. Anxietatea inițială s-a transformat în insomnie. Copiii cei mari dădeau de ea bântuind prin casă ca o nălucă la toate orele. Odată, Freddy a găsit-o cocoțată pe o scară, în miezul nopții. Zugrăvea holul. Dimineața copiii o găseau adesea inconștientă, prin cele mai neașteptate locuri; Mary sfârșea la spital în mod regulat. Toate acestea au devenit parte din traiul obișnuit în Casă. Mary a primit ajutor pentru probleme fizice de care a suferit, dar i-au fost ignorate problemele psihologice profunde, care o împingeau să se pună în situații riscante.

Dincolo de rănile ocazionale pe care soția sa le suferea, Fred părea a ignora tot restul și nu ar fi admis, nici atunci, nici după, efectele modului impropriu în care își crescuse copiii, chiar dacă le putea vedea cu ochii săi. În ceea ce îl privea, problema de sănătate a soției sale, care o dusesese în pragul morții, îl pusese, pentru scurt timp, față în față cu limitele averii și puterii sale. Dar, în cele din urmă, suferințele lui Mary au devenit un mic detaliu din marele plan. Din momentul în care situația lui Mary a început să se amelioreze iar proiectele sale imobiliare Shore Haven și Beach Haven, ambele având un succes fenomenal, se apropiau de finalizare, Fred a simțit că are, din nou, totul sub control. Era anul 1948 și familia Trump era formată din doar patru copii - Maryanne, care avea zece ani, Freddy, Elizabeth, care avea cinci ani, și Donald, un an și jumătate -, avea să se mute peste ceva timp în casa cu douăzeci și trei de camere pe care Fred o construia.